

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ИСТОРИЈА

РАЗРЕД: **ОСМИ**

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **2**

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **72**

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Усвајање темељних знања о значајним историјским догађајима, појавама, процесима, идејама, вјеровањима и личностима опште и националне историје новог вијека;
- Развијање схватања историјског времена и простора;
- Уочавање предности и недостатака разних врста историјских извора и да се исти извори могу различито тумачити.
- Развијање способности коришћења историографске литературе, историјских карата, илустрација, графикона и табела, података из енциклопедија, као и материјала са интернета;
- Развијање способности упоређивања историјских процеса, догађаја, личности из прошлости и садашњости, из разних историјских периода, културе и социјалног контекста;
- Овладавање терминологијом друштвених и хуманистичких наука у контексту историје;
- Развијање, усвајање и његовање националног идентитета и патриотизма свог народа;
- Његовање уважавања различитости култура, религија и друштвених заједница;
- Оспособљавање ученика за самосталан рад, рад у пару и тимски рад;
- Продубљивање интересовања за прошлост и за очување културног наслеђа;
- Развијање способности усменог, писаног и илустративног изражавања историјских садржаја;
- Оспособљавање ученика да на одређеном примјеру уочава разлику између узрока и повода неког догађаја;
- Подстицање развоја вјештина критичког мишљења;
- Развијање способности мултиперспективног сагледавања историјских догађаја, појава, процеса и идеја;
- Оспособљавање ученика за повезивање градива са сродним наставним предметима, када је то могуће;
- Развија способност приказивања свакодневног живота одређеног историјског периода;
- Анализира друштвени положај жена у новом вијеку;
- Оспособљавање за наставак школовања и процес цјеложивотног учења;
- Подстицање развијања компетенција важних за живот у 21. вијеку.

ПРЕГЛЕД ТЕМАТСКИХ ЦЈЕЛИНА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Општа историја новог вијека од краја XV вијека до половине XVIII вијека	13
2. Српски народ од краја XV до почетка XIX вијека	9
3. Европа и свијет од половине XVIII до почетка XX вијека	14
4. Српски народ (1804–1878)	21
5. Српске и балканске земље од 1878 до 1914. године	15

САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Исходи учења	Садржаји програма/Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Тема 1: Општа историја новог вијека од краја XV вијека до половине XVIII вијека (оквирни број часова: 13)		
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише временски период који обухвата нови вијек; - наведе основне одлике новог вијека - наброји техничка открића; - објасни узроке и посљедице географских открића; - наведе најзначајније колоније европских држава; - опише развој привреде и друштва; - препозна разлику између занатске и мануфактурне производње; - препозна промјене у култури и религији; - именује најзначајније личности хуманизма и ренесансе; - упореди по сличностима и разликама сталешку и апсолутистичку монархију; - наведе најзначајније догађаје у Западној и Средњој Европи; - опише државно и друштвено уређење Османског царства; - покаже на карти правце турских освајања; - опише развој Русије; - опише живот и дјело Петра I великог и Катарине II 	<p>Наставни садржаји:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Опште одлике новог вијека – Велика географска открића и почеци колонијалних освајања – Културне и вјерске прилике у Европи у новом вијеку. Промјене у привреди и друштву – Државе Западне и Средње Европе од краја XV до половине XVIII вијека – Османско/царство у новомвијеку – Русија од краја XV до друге половине XIX вијека <p>Појмови:</p> <p>Нови свијет; капитал; профит; мануфактура; компас; дурбин; каравела; Васко де Гама; Кристофор Колумбо; Америго Веспучи; Америка; Фернандо Магелан; Астеци; Инке; Маје; конкистадори; колоније; поморска трговина; сребро; колонизација; кукуруз; кромпир; какао; хуманизам; ренесанса; Данте Алигијери; Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо; Микеланђело Буонароти; <i>Давид</i>; базилика Светог Петра у Риму; Леонардо да Винчи; <i>Мона Лиза</i>; Никола Коперник; реформација; Мартин Лутер; протестантизам;</p>	<p>Српски језик</p> <ul style="list-style-type: none"> - биографије <p>Вјеронаука</p> <ul style="list-style-type: none"> - реформација <p>Географија</p> <ul style="list-style-type: none"> - колонизација - открића нових континентата - миграције - становништва <p>Ликовна култура</p> <ul style="list-style-type: none"> - архитектура - сликарство - вајарство

	противреформација; Томас Мор; језуити; апсолутизам; меркантилизам; Луј XIII; Луј XIV; просвјетени апсолутизам; Марија Терезија; султан; Висока порта; Диван; велики везир; везир; беглербеглук/пашалук; паша; кадија; санџак; тимарски систем; спахије; јањичари; раја; харач; кулук; читлучење; Сулејман Величанствени; Иван Грозни; Петар Велики; Петроград; Катарина II; Кремљ; гроф Сава Владиславић;	
--	---	--

Тема 2: Српски народ од краја XV до почетка XIX вијека (оквирни број часова 9)

<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализира положај српског становништва у Османском царству; - опише процесе данка у крви и исламизације; - анализира друштвене прилике у Босанском пашалуку; - истражи положај жена у Османском царству; - дефинише појам патријаршије; - покаже на историјској карти које територије је обухватала Пећка патријаршија; - објасну улогу Пећке патријаршије у очувању идентитета Срба; - покаже на географској карти положај Босанског пашалука; - разликује хајдуке и ускоке; - наведе најзначајније ратове хришћанских сила против Османског царства; - препозна улогу Срба у ратовима хришћанских сила против Османског царства; - објасни појам Источно питање; - наведе узроке и посљедице великих сеоба Срба; - покаже на карти правце Прве и Друге Сеобе Срба; - опише значај Војне крајине; - анализира културни, вјерски и политички положај српског становништва у Хабзбуршкој монархији и Млетачкој 	<ul style="list-style-type: none"> - Положај Срба у Османском царству, Исламизација, Босански пашалук - Пећка патријаршија и облици отпора Срба османској власти - Ратови хришћанских сила против Османског царства и велике сеобе Срба - Срби под Хабзбуршком и млетачком влашћу, Дубровачка република <p>Појмови:</p> <p>Пећка патријаршија; Данак у крви; исламизација; Мехмед паша Соколовић; патријарх Макарије Соколовић; Ферхат паша Соколовић; Свети Василије Острошки; Фрушкогорски манастири; манастири: Житомислић, Завала, Папраћа, Тавна, Озрен, Гомионица, Моштаница, Рмањ, Пива; Горажданска штампарија; хајдуци; харамбаше; Стари Вујадин; Старина Новак; ускоци; сердари; Стојан Јанковић; Бајо Николић Пивљанин; Кандијскират (1645–1669); Велики бечки рат (1683–1699); Аустријско-турски рат (1736–1739); сеобе Срба 1690. и 1737-1739; патријарх Арсеније III Чарнојевић; патријарх Арсеније IV Јовановић; Карловачка митрополија; Доситеј Обрадовић; Војна крајина; Влашки статут;</p>	<p>Српски језик</p> <ul style="list-style-type: none"> - биографије - ренесанска књижевност Дубровника - просвјетитељство код Срба <p>Географија</p> <ul style="list-style-type: none"> - простор Балкана и средње Европе <p>Ликовна култура</p> <ul style="list-style-type: none"> - Паја Јовановић - Архитектура Вјеронаука - православна вјеронаука – црквене старјешине (патријарх, митрополит) - живот монаха - исламска вјеронаука (богомолје, медресе) <p>Физика, Математика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Руђер Бошковић
--	---	---

<p>републици;</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведе привилегије Срба у Војној крајини; - опише привилегије Срба и Јужној Угарској; - анализира притисак хрватског племства и римокатоличке цркве на Србе; - наброји нове духовне центре српског народа; - процијени улогу и значај дјелатности Доситеја Обрадовића; - објасни узроке успона и опадања Дубровника; 	<p>манастири: Гомирје, Марча, Лепавина, Комоговина, Крупа, Крка, Ораховица, Пакра, Савина; Богословија у Крки; унијаћење; покатоличавање; дубровачка копнена и поморска трговина; Марин Држић; Иван Гундулић; Цвијета Зузорић; Руђер Бошковић;</p>	
---	--	--

Тема 3 : Европа и свијет од половине XVIII до почетка XX вијека (оквирни број часова 14)

<ul style="list-style-type: none"> - именује основне техничке проналаске који су утицали на појаву индустрије; - објасни значај индустријске револуције; - опише положај радника у XVIII вијеку; - анализира узроке и посљедице америчког рата за независност; - процени значај <i>Декларације независности</i>; - утврди друштвене и политичке прилике у Француској уочи револуције; - именује идеологе просвјетитељста; - анализира узроке, посљедице и циљеве буржоаске револуције у Француској; - издвоји најзначајније догађаје током Француске буржоаске револуције; - опише нове друштвено-политичке односе у Европи; - објасни значај <i>Декларације о правима жене и грађанке</i>; - опише карактер и значај Наполеонових освајања; - објасни континенталну блокаду; - наведе најзначајније одлуке Бечког конгреса; - процијени привредне и друштвене прилике у Европи у 	<p>Наставни садржаји:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Индустријска револуција и промјене у друштву. Рат за независност и стварање САД - Француска буржоаска револуција - Наполеонове ратове и Бечки конгрес - Револуције у Европи 1848-1849. године - Раднички покрети у Европи - Европа и свијет у другој половини XIX и почетком XX вијека - Промјене у привреди и друштву. Научни и технички напредак <p>Појмови:</p> <p>парна машина, Џејмс Ват, Џорџ Стивенсон, Роберт Фултон; „Бостонска чајанка”; Џорџ Вашингтон; <i>Декларација независности</i>; Луј XVI; Версај; Волтер; Бастиља; парламентарна монархија; <i>Декларација права човјека и грађанина</i>; жирондинци; јакобинци; Максимилијан Робеспјер; гиљотина; буржоазија; Наполеон и Наполеонове ратове; битке код Смоленска и Бородина; Кутузов; Битка код Лајпцига; Бечки конгрес; капитализам; радничка класа, раднички и социјалистички покрет; Карл Маркс; Фридрих Енгелс; ropство црначког становништва; Абрахам Линколн;</p>	<p>Српски језик</p> <ul style="list-style-type: none"> - књижевност романтизма и модерне <p>Географија</p> <ul style="list-style-type: none"> - простор западне Европе, државе - Сјеверна Америка (САД) <p>Ликовна култура</p> <ul style="list-style-type: none"> - импресионизам - апстрактно сликарство <p>Музичка култура</p> <ul style="list-style-type: none"> - опера - балет <p>Физика</p> <ul style="list-style-type: none"> - електрична струја <p>Биологија</p> <ul style="list-style-type: none"> - еволуција - напредак медицине <p>Хемија</p> <ul style="list-style-type: none"> - периодни систем елемената - атом - динамит - Техничко образовање - парна машина <p>Физичко и здравствено васпитање</p> <ul style="list-style-type: none"> - атлетика (олимпијске игре)
--	---	--

<p>првој половини XIX вијека;</p> <ul style="list-style-type: none"> - наброји најзначајније европске државе; - наведе узроке и посљедице револуција. - објасни значај уједињења Немачке; - објасни значај уједињења Италије и улогу Пијемонта; - објасни значај укидања црначког ропства у САД; - опише, на основу уџбеника, најважније промјене у привреди, друштву и култури; - наброји најважније изуме и изумитеље; - опише својим ријечима промјене у свакодневном животу изазване примјеном научних и техничких достигнућа; - анализира положај жене у друштву; 	<p>амерички сјевер и југ; Пијемонт (Камило Кавур); Пруска (Ото фон Бизмарк): Битка код Садове; Битка код Седана; Централне силе; Антанга; међународне политичке кризе (мароканске кризе, Анексиона криза и балкански ратови); Друга индустријска револуција; Друга интернационала; колонијална политика; империјализам; монопол; Вернер Сименс; Томас Едисон; Никола Тесла; Александар Бел; Михајло Пупин; Чарлс Дарвин; Луј Пастер; Алфред Нобел; браћа Лимијер; браћа Рајт; национализам; национални покрет; феминистички покрет; позитивизам; Леополд Ранке; реализам; Лав Толстој; Фјодор Достојевски; модерне Олимпијске игре;</p>	
---	---	--

Тема 4: Српски народ (1804–1878) (оквирни број часова: 21)**Ученик може да:**

- опише узроке слабљења Османског царства;
- опише друштвени и економски положај Срба у Смедеревском санџаку- Београдском пашалуку уочи Првог српског устанка;
- покаже на карти Београдски пашалук у оквиру Османског царства;
- објасни појам „дахијске управе“ у Београдском пашалуку;
- наведе узроке, главне токове, посљедице и значај Првог српског устанка;
- наброји најзначајније битке и личности Првог српског устанка;
- опиши процес формирања устаничке власти и улогу Карађорђа Петровића;
- објасни значај и улогу Правитељствујућег совјета у унутрашњој и спољној политици;
- објасни улогу Милоша Обреновића у Другом српском устанку;
- упореди по сличностима и разликама владавину Карађорђа и Милоша Обреновића;
- процијени значај Другог српског устанка;
- објасни значај дјелатности Вука Караџића као историографа;
- опише политичке и друштвене прилике у Кнежевини Србији од 1858. до 1878. године;
- препозна циљеве унутрашње и спољне политике кнеза Михаила Обреновића;
- наброји нововјековне српске династије;

Наставни садржаји:

- Први српски устанак (1804–1813)
- Други српски устанак 1815. године и добијање аутономије
- Уставност у Србији и Владавина уставобранитеља
- Србија (1858–1875)
- Стварање државе у Црној Гори (до 1875)
- Срби у Војној крајини, Хрватској, Далмацији и Славонији, Јужној Угарској. Српска Војводина
- Буне и устанци Срба у Босанском пашалуку против турске власти (од почетка 19. вијека до 1875)
- Устанак Срба у Херцеговини и Босни (1875–1878). Покушаји уједињења са Србијом и Црном Гором
- Ослободилачки ратови Србије и Црне Горе (1876–1878). Берлински конгрес

Појмови:

Смедеревски санџак - Београдски пашалук; сјеча кнезова; скупштина у Орашцу; буна против дахија; Карађорђе; Битка на Иванковцу; Битка на Мишару; Битка код Делиграда; Ичков мир; хајдук Вељко Петровић; Стеван Синђелић; Битка на Чегру; Теле кула; Правитељствујући совјет; Вожд; Народна скупштина; Велика школа; прота Матеја Ненадовић; Кнез Иво од Семберије; Филип Вишњић; Букурешки мир; Таковски збор; кнез Милош Обреновић; битке на Љубићу и Дубљу; Марашли Али-паша; Народна канцеларија; берат; хатишерифи из 1830. године, 1833. године и 1838. године; Вук Караџић; Ђакова и Милетина буна; Срећењски устав;

Српски језик

- Вукове реформе
- епске пјесме из циклуса о ослобођењу

Вјеронаука

- Цетињска и Карловачка митрополија

Географија:

- Простор Балканског полуострва

<ul style="list-style-type: none"> - објасни улогу Српске православне цркве, односно Митрополије црногорско-приморске у стварању државе у Црној Гори; - објасни појам теократска власт; - опише улогу Петра I и Петра II Петровића Његоша као владара; - наведе име првог световног владара у Црној Гори; - анализира положај Срба православца и римокатолика у Дубровнику и Далмацији; - анализира српско-хрватске односе у Војној Крајини, Хрватској и Славонији; - опише положај Срба у Јужној Угарској; - објасни значај Матице српске; - објасни стварање Српске Војводине; - наведе узроке буна и устанака Срба у Босанском пашалуку; - наброји буне и устанке Срба у Босни и Херцеговини од почетка XIX вијека до 1862. године; - покаже на карти подручја у Босни и Херцеговини која су била захваћена бунама и устанцима; - наведе узроке и посљедице Устанка Срба у Херцеговини и Босни (1875–1878); - наброји најзначајније устаничке четовође; - објасни покушаје уједињења са Србијом и Црном Гором; - анализира карактер српског националног покрета у Босни и Херцеговини; - наведе узроке, главне токове и посљедице ослободилачких ратова Србије и Црне Гора (1876–1878); - наведе одлуке Берлинског конгреса које су се односиле на Србију, Црну Гору и Босну и Херцеговину; 	<p>уставобранитељи; кнез Александар Карађорђевић; Илија Гарашанин; <i>Начертаније</i>; кнез Михаило Обреновић; инцидент код Чукур чесме; намјесништво; Устав из 1869. године; кнез Милан Обреновић; Петар I Петровић Његош; бојеви на Мартинићима и Крусима; Законик Петра I; Петар II Петровић Његош; <i>Горски вијенац</i>; Гвардија; Перјаничка гарда; племенско уређење у Црној Гори; кнез Данило Петровић Његош; <i>Општи земаљски законик</i>; кнез Никола I Петровић Његош; <i>Српско-далматински магазин</i>; Медо Пуцић; Матија Бан; унијаћење; покатоличавање; Анте Старчевић; правашка идеологија; Матица српска; Светозар Милетић; Мајска скупштина; Јосиф Рајачић; Стеван Шупљикац; Уједињена омладина српска; Хусеин капетан Градашчевић; Омер паша Латас; читлучење; Јован Јанчић; Поп Јовичина буна; Петар Поповић Пеција; Лука Вукаловић; Невесињска пушка; Мићо Љубибратић; Петар Вукотић; Голуб Бабић; Богдан Зимоњић; прогласи о уједињењу Босне са Србијом и Херцеговине с Црном Гором; Санстефански уговор; Берлински конгрес;.</p>	
<p>Тема 5: Српске и балканске земље од 1878 до 1914. године (оквирни број часова 15)</p>		

<ul style="list-style-type: none"> - анализира најважније тачке Тајне конвенције; - упореди по сличностима и разликама владавину краља Петра I и владавину посљедњих Обреновића; - објасни узроке и посљедице Царинског рата; - опише хронолошким редом четири најважнија догађаја у историји Црне Горе од 1878. до 1914. године; - анализира привредни, политички, културни и вјерски положај Срба у Аустроугарској; - објасни циљ покушаја стварања „босанске нације“; - протумачи значај аграрног питања у БиХ и у балканским посједима Турског царства; - опише положај Срба у БиХ за вријеме балканских ратова; - издвоји насљеђе аустроугарске владавине у свом завичају; - покаже на карти територије које је обухватала Стара Србија; - опише положај српског становништва у Старој Србији; - Покаже на карти мјеста и просторе најважнијих збивања у балканским ратовима; - објасни узрок, значај и посљедице балканских ратова; - наброји најзначајније тековине српске нововјековне културе; - опише свакодневни живот на Балкану у XIX и почетком XX вијека; - упореди по сличностима и разликама друштвене прилике (судови, закони, правна држава) у Србији током XIX вијека са друштвеним приликама у савременом добу; - наведи значајне жене српске нововјековне историје. 	<p>Наставни садржаји:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Србија од 1878. до 1912. године - Црна Гора од 1878. до 1912. године - Срби у Аустроугарској монархији - Босна и Херцеговина под аустроугарском управом - Срби у Турском царству. Балкански ратови - Свакодневни живот у српским земљама у новом вијеку - Српска нововјековна култура <p>Појмови:</p> <p>Тајна конвенција; прве политичке странке у Србији (Радикална, Напредна и Либерална); Никола Пашић; Тимочка буна, српско-бугарски рат; Милан Обреновић; Александар Обреновић; Мајски преврат; Петар I Карађорђевић; Царински рат; Анексиона криза; Црна рука, Никола Петровић; први устав Црне Горе; Бомбашка афера; мађаризација; Светозар Милетић; хрватско праваштво; Анте Старчевић; Хрватско-српска коалиција; аустроугарска окупација БиХ; Бењамин Калај; „босанска нација“; аграрно питање; породичне задруге; страна колонизација; индустријализација; црквеношколска аутономија; Петар Кочић; Млада Босна; Младотурска револуција; Сима Андрејевић Игуманов; Призренска богословија; Стара Србија (Рашка, Косово, Метохија и Скопско - тетовска област); Балкански савез; битке Балканских ратова (Куманово, Битољ и Брегалница); Лондонски мир; Букурешки мир; Љубица Обреновић, Мина Караџић Вукомановић, Катарина Ивановић Београдски универзитет, Српска краљевска академија; Јован Цвијић;</p>	<p>Српски језик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - И. Андрић, Прича о кмету Симану; - П. Кочић, Јаблан; Вуков гај; - А. Шантић, О класје моје; Ми знамо судбу; - С. Ћоровић, Стојан Мутикаша; - М. Ракић, На Газиместану <p>Вјеронаука:</p> <ul style="list-style-type: none"> - СПЦ од 1878. до 1914. године <p>Музичка култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Предромантизам и романтизам у српској музици (посебно Д. Јенко, Боже правде) <p>Географија:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Простор Балканског полуострва
--	--	--

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ:

Услов за успјешну наставу је квалитетно глобално и оперативно планирање, као и припремање за часове. Наставник треба планирати, припремити и у настави примијенити разноврсне облике и методе рада уз коришћење одговарајућих наставних средстава, водећи при том рачуна о узрасту ученика, њиховим способностима, као и њиховим предзнањима и интересовањима.

Потребно је континуирано подстицати ученике на коришћење и анализу историјских извора, историјских карата, шема и графикона, као и историјских материјала са интернета. Препоручују се индивидуални, тандемски и групни истраживачки радови у обради ђацима приступачних тема.

Наставник се мора прилагодити конкретним условима у којима се настава изводи. У специјализованој учионици или учионици општег типа треба користити савремену информационо-комуникациону технологију. Колико год је то могуће, учионички простор треба прилагодити настави историје (ленте времена, историјске и географске карте, фотографије, слике, постери, цртежи, историографска литература, остаци материјалне културе). Уколико је могуће, треба планирати и реализовати посјете музејима, архивима, археолошким налазиштима, културно-историјским споменицима. Пожељно је да наставници овај програм допуне садржајима из завичајне историје. Тиме се код ученика постиже конкретнија представа прошлости на темељу историјског културног наслеђа њиховог краја (споменици знаменитим личностима, старе грађевине, музејски, архивски и библиотечки фондови и збирке, фотографије, предања и др.).

Важно је подстицати развој критичког мишљења код ученика кроз разликовање чињеница од претпоставки и стереотипа, података од њихове интерпретације, битног од небитног, стварног од прокламованог.

Потребно је, посебно у обради контроверзних догађаја и појава, примјењивати принцип мултиперспективности, тј. сагледавати их из угла свих учесника.

Нужно је имати у виду прожимање програма историје са програмима бројних наставних предмета, па је потребно успоставити сарадњу са наставницима српског језика, православне вјеронауке и географије, али и са наставницима музичке културе, ликовне културе и др. Треба тежити да се у настави историје интегришу знања о географским, биолошким, економским и духовним условима живота човјека кроз простор и вријеме.

Праћење напредовања ученика и оцјењивање је континуиран процес. Поред репродукције и разумијевања, треба инсистирати на анализи, синтези, упоређивању, вредновању и примјени усвојених знања, вјештина и навика. Обавезна је примјена Правилника о оцјењивању ученика у основној школи. Наставник треба планирати часове за писмену провјеру ученичких постигнућа и задацима објективног типа, као и часове за систематизацију градива на крају наставне године.